

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

II. An respectus transcendentalis possit esse ad ens non possibile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

transcendit formalitates aliorum predicamentorum; relatio vero transcendentalis vnum specie predicamentum constituit.

- 13 Ex his facile erit definire relationes transcendentales, seu relatiua transcendentaliter est illud, quod respicit aliud non ut purè terminum, quod importat modum positum respiciendi aliud tanquam effectum, vel tanquam causam, vel tanquam subiectum aliis denominationis distinctæ à ratione termini seu terminantis. Alio modo poterunt relatiua transcendentalia definiri: Relatiuum transcendentale est illud, quod per suam simplicem entitatem, & essentiam respicit aliud. Ex primo in definitione entitatem, & essentiam, quia sæpè essentialia vocamus illa, quæ indispensabiliter entitatem comitantur, etiam si ab illa distinguantur, sic dicere solemus dependentiam actualè creaturæ à Creatore esse essentialè creaturæ, etsi importet actionè superadditam distinctam ab effectu, qui essentialiter dependere dicitur. Alio modo relatio, seu relatum transcendentaliter est illud cuius simplex essentia nequit concipi sine alio. Quæ definitio sumitur ex differètiis suprà assignatis, eo enim ipso, quod respectus transcendentalis sit intrinsecus, & essentialis subiecto, v.g. visioni, aut unioni, quæ transcendentaliter refertur, nequit sine hoc respectu subiectum illud agnosci, cum verò respectus sine termino nequeat intelligi, sit subiectum relatum transcendentaliter cognosci non posse sine termino, ad què refertur. Neque id competit relationi predicamentali, quia illi nulla simplex essentia convenit, cum consistat in aggregato fundamèti, & termini, quod dicit essentiam fundamèti, & essentiam termini à fundamèto distincti. Desumitur etiam hæc definitio ex doctrina, quam tradit Caiet. l. p. q. 77. art. 3. vbi dicit terminum relatiui transcendentis duo habiturum esse. Primum ut non sit intrinsecus rei, hoc est, ut distinguatur à relatione; secundum, ut sit internus definitioni, hoc est ut ingrediatur illius definitionem, ita ut hæc non possit dari, nec entitas quidditatiuè cognosci sine illo.

- 14 Vltimò aduerto hæc relationes transcendentales à pluribus non vocari absolute relationes, sed respectus, quia existimant nomen relationis tantum relationibus predicamentibus, vel quasi predicamentibus, sicuti sunt diuine relationes, cõpetere. Ob hæc forsitan ratione vulgò dicitur relatiua transcendentalia esse simpliciter entia absoluta, & ob eandem relatiua transcendentalia relatiua secundum dici forsitan non pauci appellat, quia quod nõ est predicamentali relatiui non dicitur habere relationem, sed respectu, quia tantum predicamentalis relationis terminus absolute gaudet. Huc loquendi modum obseruat P. Vall. in paraphrasi tertiæ partis c. ad aliquid, cõnotat. 3. *Secundum diuisione*. vbi asserit relatiua secundum dici non esse relatiua, sed poni in aliis predicamentis, habere tamè habitudinè quandam ad aliud, & postea subdit relatiua secundum dici esse illa, quæ dicunt aliquid absolute cum relatione adiuncta. Exèplum adducit in scientia, quæ dicit qualitatè quamdam, quæ sibi habet adiunctam relationem ad obiectu scibile. Quibus clarè docet relatiua transcendentalia, quæ vocat relatiua secundum dici non dicere propriè relationem ad terminu, sed habitudinè quandam, vbi distinguit habitudè seu respectu à relatione, quia non quicunque respectus, sed tantum predicamentalis absolute relatio dicitur. Desumpsit Vallius huc, loquendi modum ab Scoto, & Antonio Andrea quos ipse refert asserentes diuisionem in relatiua secundum esse hoc est predicamentalia, & secundum dici quibus transcendentalia cõprehenduntur quæ per alia predicamenta vagantur, non esse diuisionem relatiui, sed entis, quia cū alterum à mēbris diuidentibus, videlicet relatiua secundum dici, seu transcendentalia, relatiua non dicuntur, quia non ponuntur in speciali hoc predicamēto, ratio ab illis abstracta relatiua dici nequit. Eandem doctrinam expressè tradit P. Didac. Ruiz tom. de scientia Dei disp. 5. sect. 2. n. 5. vbi docet tantum relationes predicamentales, & quasi predicamentales, quales sunt diuine relationes simpliciter dici relationes; ibidemq; grauius Doctoru auctoritate intendit probare scientiā Dei dicere habitudinè seu respectu ad obiectu primariu, & non dicere relationem ad illud, & tom. de volunt. disp. 5. sect. 4. n. 4. asserit solum relationem predicamentale esse absolute relationem. Ab hac mēte non alienus videtur fuisse P. Soar. disp. 7. Met. sect. 4. vbi differētiā assignat inter relationem predicamentalem, & raro habitudinem transcendentalem relationem, & frequentissimè respectu transcendentalem appellat. Questio hæc tantum

Fr anc. de Ouedo, Philosoph. Tom. II.

est de modo loquendi, explicui naturam relationis predicamentalis, & transcendentalis respectus, seu habitudinis: an verò hæc transcendentalis habitudo dicenda sit relatio transcendentalis, vel tantum transcendentalis respectus, de nomine tantum est questio, in qua standum est loquendi modo, quem ex antiquis recepi, in quo multum defero Nostro Ruisio propter illius eruditionem, & in euoluendis scriptis antiquorum Patrum, & Scholasticorum supra omnes, quos nostra pertulit ætas, diligentiam.

PUNCTUM II.

An respectus transcendentalis possit esse ad ens non possibile.

Fert communis sententia respectum transcendentalem requirere terminum saltem possibilem, ita P. Valq. & alij plurimi, qui hanc tradunt differentiam inter relationem predicamentalem, & transcendentalem respectum: quod illa termino existenti gaudeat, hic verò possibilitate termini, quam necessarid exigit sit contenta.

Oppositam sententiam videlicet respectum realem transcendentalem posse ferri in terminum non possibilem, seu repugnantem defendunt Doctores non pauci Sconcin. 5. Metaph. q. 29. quam tradidit Philosophus 5. Met. text. 20. vbi asserit scientiam ad scibile referri, constat autem scibile sæpè esse ens rationis. Expressè sententiam hanc amplectuntur Greg. in 1. dist. 28. q. 2. Sconcin. 5. Metaph. q. 29. P. Soar. disp. 47. Metaph. sect. 4. n. 5. licet tantum id tradat de relatione, quæ ad aliud refertur per modum obiecti, P. Didac. Ruiz de scientia disp. 5. sect. 2. n. 13. & sæpè alibi P. Vallius de prædic. relationis c. 3. q. 6. Eam sententiam vt veram supponit P. Albertinus de prædic. ad aliquid q. 5. n. 10. P. Hurt. disp. 14. Physicæ sect. 2. n. 17. vbi hæc habet. *Respondet primo ad puram chimæram posse esse relationem realis entis transcendentis.*

Ab hac sententia, quam verbis relatis tradiderat Hurt. verbis dilcedere voluit disp. 15. Met. sect. 9. § 101. vbi docet ex P. Valq. omnem relationem transcendentalem requirere terminum possibilem ea ratione quæ est terminus, addit § 103. *Prudens addidi in conclusione, nisi terminus sit possibilis ea ratione quæ est terminus*, præuidit enim cognitionem chimære transcendentaliter referri ad suum obiectum, quod possibile non est, quam obiectionem sic præoccupat dicendo cognitionem referri ad chimæram vt obiectum, non verò ad illam vt possibilem, ac proinde asserit terminum relationis, quam dicit cognitio possibile esse ea ratione, quæ est terminus non verò possibile esse in ordine ad existendum. Hurtadum in sua sententia promouit, & ad meam vel inuitum traho. Cognitio refertur ad chimæram secundum id quod ex parte Chimære terminat cognitionem, sed id quod ex parte Chimære terminat cognitionem est possibilitas, & existentia ipsius chimære, quia ego apprehendo chimæram possibilem esse, & actu existere: ergo refertur ad illam vt possibile, & vt existentem. Possibilitas, & existentia chimære, est purum figmentum: ergo relatio transcendentalis, quam dicit cognitio respicit tanquam terminum formalitatè quandam, quæ est purum figmentum. Si dicas cognitionem referri ad possibilitatem, & existentiam chimære, quæ in ordine ad se repugnant, & sunt posibles in ordine ad terminandam relationem transcendentale solutionem admittam, quia non est dicere chimæram esse possibilem sub aliqua ratione, quæ se teneat ex parte ipsius, neque possibilem esse formalitatem ad quam terminetur relatio transcendentalis, quam dicit cognitio, sed tantum dicitur formalitatem, quæ in se possibilis non est, posse terminare relationem realem transcendentalem, quod tantum intendunt authores asserentes respectum realem transcendentalem posse terminari ad obiectum in se repugnans.

Secundò contra Hurtadum arguo, & probo respectum realem transcendentalem posse respicere terminum, qui in se repugnet. Chimæra, quæ est impossibilis in ordine ad se, possibilis est in ratione obiecti, & in ratione termini relationis, quam dicit cognitio ad suum obiectum: ergo etiam si entitas sit impossibilis in ordine ad se, poterit esse possibilis in ordine ad terminandum quemcumque transcendentalem respectum. Si neges cognitionem referri ad obiectum, dicito, quidnam sit in cognitione esse cognitionem huius obiecti, & non illius, non posse

posse ipsam cognitionem intuitivè, & expressè cognosci non cognito illius obiecto: repræsentare formaliter hoc obiectum, & non illud: hoc tantum est intrinsecum cognitioni; & est ad aliud: ergo est respectus transcendentalis. Similis huic respectus est, qui reperitur in virtute productiva ad effectum, quem potest producere, quia illum in se continet, & diverso modo se habet respectu illius, ac respectu aliis entitatis, ignis enim antecederet ad omnem productionem est focus ad producendum calorem, & non producendam frigiditatem. Ex quo rectè infertur diverso modo se habere respectu caloris, quàm respectu frigiditatis, qui diversus modus se habendi est habitudo quædam, & certus ordo ad calorem, quem non habet ignis ad frigiditatem, cumque ordo iste intrinsecus sit, & identificetur cū igne, seu virtute productiva cuiusvis causæ, transcendentalis respectus dicitur. Eodem ergo modo dicitur cognitio hircocerui intrinsecum respectum dicere ad hircocerum, quia speciali modo se habet respectu Hircocerui, quo non se habet respectu Hippocentauri, cū sit representatio hircocerui & non Hippocentauri. Urgeat: Siue cognitio dicat relationem transcendentalem, siue illam non dicat ad chimæram cuius est representatio, chimæra non existens, & repugnans terminat cognitionem: ergo sicut id quod in se non existit, & repugnat, potest esse terminus cognitionis, potest etiam esse terminus relationis. Vnde ergo existentiam, & possibilitatem ad terminandam relationem desideras, quam non exposcis ad terminandam cognitionem? fortius eadem conclusio probanda esset, ex eo quod quælibet virtus productiva creata existit independentem ab existentia, & possibilitate effectus, quem potest producere, & nihilominus retinet ordinem transcendentalem ad talem effectum, ex quo infertur ordinem transcendentalem existere independentem à possibilitate, existentia, seu repugnantia effectus, & consequenter talem ordinem exiturum etiam si effectus repugnetur. Supersedeo tamen modò ab hac ratione, quia antecedit illud, videlicet virtutem productivam creatam existere independentem ab existentia, possibilitate, & repugnantia effectus, & adhuc retinere relationem transcendentalem ad illum, longa indiget probatione, quàm vberem, efficacemque præstabo Punct. 4. & præcedens conclusio fortius stabilietur. Secundo probabo eodem Punct. 4. quod si virtus productiva esset connexa cum possibilitate effectus eamdem connexionem habituram cum existentia eiusdem effectus, inferamque ex eo, quod virtus productiva non sit connexa cum effectu existente, connexionem non habere cum effectu possibili, quæ ratio eamdem vim habet respectu relationis, si enim hæc consequentia est legitima: Virtus productiva non est connexa cum effectu existente: ergo neque cum possibili, eodem modo hæc erit legitima illatio: Relatio transcendentalis non est connexa cum existentia effectus: ergo neque cum possibilitate eiusdem, cū virtus productiva, & relatio transcendentalis, quam dicit talis virtus eūdem terminum respiciant, & formaliter non distinguantur, relatio enim ideo transcendentalis dicitur, quia est imbibita in ipsis prædicatis, per quæ constituitur entitas, quæ dicitur transcendentaliter relata, quod est transcendere rei essentiam. Vim illationis ostendam Puncto citato, ex qua firmius stabilietur nostra conclusio, quam placuit in hoc Puncto præmittere gravium Doctorum auctoritate firmatam, ne quis existimaret absurdam esse sententiam, quæ cogeret nos asserere, posse dari respectum transcendentalem ad terminum non existentem, neque possibilem, & hoc consequens vi illationis extortum admitti, quod tradendum esset independentem ab omni alia conclusione, propter rationes, quibus efficaciter probatur, quibus suffragatur auctoritas Doctorum, quos pro hac re tuli sententia, quibus non totidem oppones, qui oppositam sententiam propugnent.

5 Dixi sæpè respectum transcendentalem posse ferri in terminum, qui in se repugnet, seu qui possibilis non sit, quod si aliquando dixi ferri in ens rationis intelligendum est specificativè, non reduplicativè, & formaliter, hoc est, respectum posse ferri, in formalitatem illam, quæ denominatur ens rationis, independentem ab eo quod sit ens rationis, seu ens non repugnans. Rem explicio: cognosco modò Hircocerum, hæc cognitio fertur in prædicata Hircocerui, quæ modo repugnat, in quæ eodem modo ferretur, si talia prædicata non repugnant, ex eo enim, quod Hircoceruus,

qui modo est impossibilis, possibilis fieret, non sequebatur per locum intrinsecum repugnare cognitionem, quam modo habeo de Hircoceruo: ergo hæc cognitio independentem est ab eo quod prædicata Hircocerui repugnet, seu sit possibilis: ergo respectu transcendentalis identificatur cū ferri in ens rationis formaliter, sed tantum petit, & petit secè habere ferri in hæc prædicata Hircocerui, siue ipsa repugnent, siue sint possibilis, quod est extrinsecum cognitioni, & respectui cum illa identificato, quibus tantum intrinsecè cōpetit ferri in prædicata Hircocerui, quæ modo repugnant, in quæ ferrentur eodem modo, etiam si talia prædicata non repugnant. Eodem modo de transcendentalibus respectibus, qui modo terminos non repugnantes respiciunt, qui eodem respicerent etiam tales termini repugnantes. Rem explicio eodem cognitionis exemplo. Cognosco modo equum cognitione abstractiva, hæc cognitio intrinsecè habet ferri in hoc obiectum, quod modo non repugnat, non tamen intrinsecè habet, neque petit tale obiectum non repugnare, quia si equus, qui modo possibilis est repugnans esset, eamdem possem cognitionem habere, quam modo de illo habeo, sic de omnibus respectibus transcendentibus iudicium fero terminorum, à quibus respectus non alio modo depēdent in aliquo genere causæ, quia si deficit terminus à quo relatio essentialiter dependet in genere causæ efficiētis, deficit necessariò respectus, non præcisè, quia deficit terminus relationis, sed quia deficit principium effectivum talis respectus, sic deficeret respectus, quæ dicit actio ad principium effectivum principio effectivo deficiente, non quia actio refertur ad principium actuum, tanquam ad terminum, quia hac relatione seclusa eodem modo deficeret, sed quia actio essentialiter depēdet à principio activo. Sic dicerem de quacunque creatura, quæ repugnetur si per impossibile repugnetur Deus, à quo tanquam à causa prima essentialiter omnis creatura dependet.

Obiicies repugnante termino relationis transcendentalis, v.g. repugnante calore, non est calor: ergo non est aliquid, quod possit terminare respectum transcendentalem, quæ dicit virtus productiva ad calorem, tanquam ad terminum: ergo ex eo præcisè quod repugnet calor repugnat respectus transcendentalis ad calorem. Resp. calore non existente, & positivè repugnante non esse aliquid physicè existens, aut possibile, quod possit terminare respectum virtutis productivæ, nihilominus ad hunc posse talē virtutem terminari calore non existente, & repugnante, quia id quod non existit, & quod repugnat potest terminare respectum virtutis productivæ, sicuti illud quod non existit, & repugnat potest terminare cognitionem actu existentem, ad terminandum enim non requiritur possibilitas, aut existentia. Ex hac doctrina ad formam argumenti potest responderi distinguendo illud antecedens: repugnante calore non existit calor physicè, & in se, concedo, terminativè nego: sicut posita cognitione existentie chimære existentia chimære, quæ non est physicè, & in se terminativè respectu cognitionis: sic non existit effectus physicè, & in se posito respectu ad illum potest esse terminativè in ordine ad talē respectum. Si dicas chimæram, in quam fertur cognitio, esse in cognitione tanquam obiectum in potestate, & prototypus in imagine, & repræsentatione, eodē modo dicam ego effectum, qui repugnat, terminantē respectum, quem dicit ad illum virtus productiva esse in ipsa virtute productiva, tanquam effectus in causa, & terminus in sua relatione. Si roges quidnam esset effectum repugnantem esse in causa, interrogabo ego, quid sit obiectum cognitum esse in cognitione, sicut enim nihil est aliud quàm cognitio hanc esse repræsentationem talis obiecti, & non posse ipsam cognosci non cognito illo obiecto, sic effectum esse in causa nihil aliud est, quam hanc causam habere ex se sufficientem virtutem ad ponendum talem effectum extra causas, & non posse cognosci tali effectum non cognito.

PUNCTUM III.

*An eadem entitas possit ad seipsam transcendentali-
ter referri.*

Nihil posse aliquo respectu reali, neque transcendentali, neque prædicamentali ad se ipsam referri, neque ad relationes, rationis distinctionem sufficere huiusque authorum